

Fellesrådet for Historielagene i Oslo

Styrets beretning for 2022

1. Medlemmer

Ved utgangen av 2022 var det 20 lokale og 4 by-omfattende lag og foreninger, samt 7 observatører, tilknyttet Fellesrådet. Medlemslagene antas samlet å ha over 9 000 medlemmer. Observatører er Akers Sogneselskap, Selskapet for Oslo Byes Vel, Fortidsminneforeningen Oslo og Akershus, Byantikvaren, Byarkivet, og Oslo Museum. Maridalens venner har gått fra observatør til medlem.

2. Ledelse og organisasjon

Styret i 2022 har bestått av leder Stein Øberg, (Grefsen Kjelsås Nydalen), nestleder / sekretær Evald Jon Strøm, (Nordberg Tåsen Ullevål), (begge gjenvalg), samt styremedlemmene Elisabeth Solem (Frogner) og Lars Thue (Lambertseter). Alle ble valgt på årsmøtet 2021 for perioden 1. januar 2022 til 31. desember 2023.

Grete Lind Planke har fortsatt fungert som kasserer.

3. Møter og arrangementer I 2022

Som følge av covid-19-epidemien er det bare holdt ett fellesrådsmøte, den 28. november 2022. Søndre Aker historielag var vertskap.

Styret har avholdt 5 styremøter, derav ett som telefonmøte.

4. Kommunikasjon - Styreweb

Fellesrådets facebookside brukes for tiden til all utadrettet informasjon. Den gamle hjemmesiden blir ikke oppdatert! Med bistand av webmaster Bjørn Lilleeng arbeider vi med å etablere en ny hjemmeside i Styreweb. Alle medlemslag i Fellesrådet får 20% rabatt på eget abonnement i Styreweb.

5. Medvirkning i Markaprosjekter

Fellesrådets styre har i flere år engasjert seg aktivt i å sikre kulturminner i utmark bedre. Her er tre svært viktige saker:

• Historiske veier

Da Samferdselsdepartementet i Frivillighetens år 2022 bevilget særskilte midler til historiske veier, ble historielagene oppfordret av styret til å søke. Da i konkurranse med hele landet. To lag i vårt område søkte. Nordberg Tåsen Ullevål for å få merket og synliggjort veiene til/fra og i gruveområdet ved Sognsvann. Dette prosjektet fikk ikke støtte. Det gjorde derimot Maridalen bygdetuns prosjekt for synliggjøring av Bygata, - den urgamle kløvstien mellom Hadeland og Oslo som Ståle Pinslie har gjenfunnet og publisert i Årsskrift 2017 til Maridalens venner.. Nestleder i Bygdetunet, Lars Flugsrud ledet prosjektgruppen hvor også Ståle Pinslie var medlem. Bygdetunet ble tildelt kr. 90.000 kr. Tildelingen skjedde via fylkeskommunene, dvs i Oslo via Byantikvaren. Prosjektet kom raskt i gang med utforming av skiltprogram, profileringsartikler og presentasjoner på kulturvernarrangementer.

• Martinhytta i Kroken i Maridalen

Til sin 70 års dag i 1949 fikk arbeiderhøvdingen Martin Tranmæl av Arbeiderbladet, Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet en hytte i Maridalen som æresgave. Han opprettet Stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» som overtok eierskapet til hytta. Men han brukte den som sin egen. Etter Tranmæls død i 1967 har den vært leid av Maridalens venner i snart tre tiår og blitt holdt i særdeles god stand både innvendig og utvendig. Da det i 2022 ble kjent at dagens toppledere i arbeiderbevegelsen ønsket å selge hytta til høystbydende, engasjerte Fellesrådet seg for å hindre at dette nasjonale kulturminnet gikk tapt. Det viste seg også at Oslo arbeiderparti hadde overtatt hjemmelen til hytta uten godkjennelse fra Stiftelsestilsynet som har «tvunget» partiet til å tilbakeføre den.

En «åpen dag» på Martinhytta ble arrangert av Fellesrådet og Maridalens venner i september 2022.

Stein Øberg skrev et privat innlegg i Klassekampen under tittelen «Hva galt har Martin gjort?», som vekket opp en hærskaare av kulturbevisste, spesielt nevnes Gudmund Hernes. Både Martin Tranmæl og arkitekten Knut Knutsen har her etterlatt seg viktige minner og en arena til å videreføre stiftelsens hovedformål: skjermet sted til politiske møter og samtaler. Byantikvaren i Oslo har erklært at stedets verneverdier så høye at hytta ble satt på «gul liste» og fredning ble foreslått for Riksantikvaren. Fredningsprosess er igangsatt, utfall er uvisst da stiftelsens styre har motsatt seg fredning.

- **Vi må finne kulturminnene før skogsmaskinene gjør det!**

Kulturminner generelt i utmark i området vårt, har Fellesrådet engasjert seg i å finne og hindre at blir ødelagt uvetlig skogsdrift. Dessverre er det et langt lerret å bleke, selv om Fellesrådets synspunkter møter mye faglig støtte og sympati. Nye letemetoder er viktig å ta i bruk, som metalldetektor og georadarer i terrenget og studier av nye og historiske kart ved hjelp av nye muligheter. Dette er et forsømt kapittel i forvaltningen når dagens regelverk ikke tar hensyn til at skogsmaskiner brukes hele året og knuser alt de kjører over. Forbud mot leting med metalldetektor i utmark, er foreslått av feltarkeologen hos Byantikvaren i Oslo, noe Fellesrådet er svært uenig i. Det frivillige bidraget er helt avgjørende - i stedet for forbud burde det stimuleres til økt tverrfaglig samarbeid og vurdering av alle innmeldte funn og observasjoner. Fellesrådet har innledet drøftinger med flere fagmiljøer som støtter dette, men som trenger politiske prioriteringer og økte økonomiske ressurser. Som ledd i dette arrangerte Fellesrådet våren 2022 visning for varaordføreren i Oslo og lokalpressen av moderne letemetoder i Lillomarka med metalldekorist Kim Steinar Kjærner-Strømberg som guide.

6. Bildebasen

Etter at Deichman sa opp mangeårig samarbeidsavtale med historielag i Oslo om ivaretagelsen av historiske fotografier, har Fellesrådet jobbet aktivt for å finne en eller annen god løsning. Dessverre har vi foreløpig ikke lyktes med å reetablere et offentlig partnerskap, men til alt hell har vi klart å sikre bildedatabasen gjennom en drifts- og vedlikeholdsavtale med leverandøren Librotech. Målet er fortsatt å få til en nasjonal forankret lokal løsning. Vår interne gruppe ledes av Lars Thue.

7. Memoar

Fellesrådet anbefaler samarbeid med Memoar, som samler inn muntlig historie på en profesjonell måte. Memoar er nå blitt tatt opp som selvstendig forening i Kulturvernforbundet og har en egen lokalforening i Oslo under ledelse av Cathrine Hasselberg. Flere lokalhistoriske prosjekter i regi av Memoar i Oslo er relevante for historielag å delta i, spesielt «Oslove» i forbindelse med byjubileene i 2024

8. Wittario

I 2022 ble Fellesrådet kontaktet av firmaet Wittario.no som tilbyr historielag gratis digitale vandreruter i en to-års periode. Østfold historielag, som er tilsvarende regionlag i Landslaget, inngikk en avtale med Wittario i 2021 med fem historielag som deltakere. Etter presentasjon på Fellesrådets årsmøte ble det inngått en samarbeidsavtale med Wittario, hvor Fellesrådet er kontaktorgan uten økonomiske forpliktelser.

Sponsormidler skal dekke utgiftene, men markedet har vist seg langt mer krevende enn forventet. I 2022 var 9 historielag interesserte, men utsiktene til iverksetting i Oslo er avhengig av et lokalt engasjement som ikke kolliderer med tradisjonell stolpejakt.

9. Kulturmiljømeldingen

Den bebudede Kulturmiljømeldingen for Oslo kommune 2021-2031, og som vi ga innspill til, er ved flere anledninger etterlyst. Uten synlig resultat.

10. Oslo Kulturarvnettverk

En svært interessant nyskaping så dagens lys i 2022 etter initiativ fra Kulturvernforbundet: Oslo Kulturarvnettverk. Et interimsstyre ble valgt om våren hvor Fellesrådet ble representert med Stein

Øberg som styremedlem og Evald Jon Strøm som personlig varamedlem. Første store fellesarrangement var på Akershusstranda om høsten, Her deltok Fellesrådet med stand som presenterte Bygata-prosjektet til Maridalen bygdetun. Konstituerende møte i «Oslo KAN» blir holdt våren 2023.

11. Maridalens venner - nytt medlem

Foreningen Maridalens venner er, som følge av tett samarbeid om flere saker, tatt opp igjen som fullverdig medlem i Fellesrådet. Maridalens venner var tidligere medlem, men «overlot» medlemskap til Maridalen bygdetun da Bygdetunet ble etablert.

12. Byjubileene i 2024

Fellesrådet er ett av flere frivillige organisasjoner som samarbeider om flere arrangementer under Oslo bys markering av viktige hendelser i 1624 og 1924. Nedbrenning av middelalderbyen Oslo og tvangsflytting av byens innbyggere nærmere Akershus festning og etableringen av Christiania i 1624 og vedtak om navnebytte til Oslo i 1924. Ved byjubileet i 2024 er det også viktig å fange opp nyere, levende historie, som foreningen Memoar er spesialist til å gjøre.

13. Nettverk for privatarkiv

Fellesrådet deltar i et lærerikt nettverk under ledelse av Oslo Byarkiv. Det er viktig at historielagene har orden på arkivene sine.

14. Landslaget for lokalhistorie (LLH).

Fellesrådet er regionlag i Landslaget, og har i flere år kjempet for å vitalisere det viktige nasjonale organet. Flere av de sakene Fellesrådet har engasjert seg i har stor nasjonal verdi og viktighet. Det er i 2022 flere tegn til at etterlyste forbedringer er på vei, og vi satser på at Landsmøtet i 2023 vil bekrefte dette. Lars Thue representerte Fellesrådet på landslagets digitale årsmøte den ???. Møtet behandlet???

15. Økonomi

Fellesrådets bankkonto hadde en beholdning på kr. 22.505.07 pr. 31.12.2022. Innbetalt kontingent i 2022 var på kr.12.000.- med kr. 400,- for lag med inntil 300 medlemmer, og kr. 600,- for lag med over 300 medlemmer. Alle lagene har betalt.

De tre største utgiftspostene er kr. 4.000.- i kontingent til Landslaget, kr. 5.551.00 til Styreweb, og kr.9.375.- for fotoavtalen/bildebasen. Men denne fordeles på de deltakende lagene.

Årets underskudd er på kr. 2.131.50. Reelt underskudd er kr. 568.50 da ett av lagene først betalte sin del av fotoavtalen først i 2023.

Oslo, den 30. mai 2023

Stein Øberg

Evald Jon Strøm

Lars Thue

Elisabeth Solem